

**ПОЛТАВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ІМ. М. В. ОСТРОГРАДСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ПАНО ім. М. В. Остроградського
від 09.04.2026 № 149-ОД

Директор Віталій ЗЕЛЮК

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників іншомовної освіти
«Реалізація сучасних підходів у викладанні іноземної мови у другому
циклі базової середньої освіти»**

Розробники: Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського (Галушка Юлія Анатоліївна, методист відділу розвитку суспільних, гуманітарних та мистецьких дисциплін).

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти (ГХЗВ)

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН від 12.10.2022 № 904)

Термін дії програми: 09.04.2026 року – 31.12. 2030 року .

Рецензенти:

Пилипенко Вадим Валерійович, перший заступник директора Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського;

Дяченко Ольга Володимирівна, вчитель ліцею № 2 «Подільський» Полтавської міської ради

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми визначається докорінною зміною освітньої парадигми в умовах Нової української школи: від трансляції знань до формування компетентностей. Учитель сьогодні перестає бути єдиним джерелом інформації та стає фасилітатором, що потребує абсолютно нових навичок. Це, в свою чергу, вимагає від педагогічних працівників не лише ґрунтовної предметної підготовки, а й здатності реалізувати компетентнісну модель навчання, застосовувати сучасні педагогічні технології. Особливої ваги набуває вміння враховувати індивідуальні освітні потреби учнів, проєктувати безпечне й мотивувальне освітнє середовище, інтегрувати інноваційні практики в щоденну професійну діяльність.

У цьому контексті цифровізація освіти, потреба в індивідуалізації навчання, формування критичного мислення та сучасна практика шкільної освіти зумовлюють необхідність постійного професійного розвитку учителів іноземної мови. Тому підвищення кваліфікації вчителів має бути спрямоване на подолання розриву між традиційними методами викладання та вимогами НУШ, впровадженням інноваційних цифрових технологій, а також потребою у формуванні іншомовної комунікативної компетентності як фундаменту успішної самореалізації особистості в сучасному полікультурному просторі.

Програму укладено відповідно до Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904) з урахуванням положень: постанов Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», від 21 серпня 2019 року № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників», професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України від 29.08.2024 № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя.

Цільова група: вчителі іноземної мови закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання, 7-9 класи).

Обсяг (тривалість): 30 годин/1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: програма спрямована на впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти (НУШ), розвиток професійних компетентностей, методику викладання, використання

цифрових інструментів, створення безпечного освітнього середовища та психологічну підтримку учнів.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна)

Мета підвищення кваліфікації: полягає у формуванні компетентностей вчителів іноземних мов, необхідних для ефективної організації освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, та Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р.

Тобто після проходження навчання за програмою педагог має бути здатним:

- проєктувати освітню траєкторію учнів згідно з модельними навчальними програмами;
- застосовувати стратегії активного слухання та критичного мислення на уроках іноземної мови;
- ефективно використовувати цифрові ресурси для створення автентичного мовного середовища;
- аналізувати власну педагогічну діяльність(рефлексія) та коригувати її відповідно до потреб сучасних здобувачів освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

- удосконалення вмінь моделювання ситуацій, що потребують застосування ключових життєвих компетенцій, та використовувати їх в освітньому процесі під час вивчення іноземної мови;
- розвиток знань концептуальних засад реформування галузі освіти України, забезпечення якості освіти, рівного доступу до неї учням із особливими освітніми потребами, реалізація можливостей особистісно-орієнтованого навчання;
- формування вмінь орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних професійних потреб, ефективно використовувати можливості інформаційних і цифрових технологій;
- удосконалення вмінь критичного оцінювання результатів професійної діяльності на основі принципу соціальної відповідальності за свою професійну діяльність;
- формування здатності визначати новітні підходи до добору змісту та організації освітнього процесу;
- удосконалення реалізації принципу педагогіки партнерства;
- розвиток здатності застосовувати ефективні педагогічні технології у комунікативному контексті (наприклад, ігри, пісні, римівки тощо);
- усвідомлення ролі учителя як фасилітатора освітнього процесу.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

A1. Мовно-комунікативна;

A2. Предметно-методична;

Г2. Організаційна;

Г3. Оцінювально-аналітична.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання та розуміння:

- сутнісних характеристик сучасних підходів до навчання в Новій українській школі;
- спільних і відмінних рис проблемного й проєктного навчання;
- умов ефективного перебігу кооперативного навчання;
- методів кооперативного навчання та формування колективної відповідальності;
- сутності та принципів діяльнісного підходу в навчанні та інструменти його реалізації в освітньому процесі;
- ознак поверхневого і глибинного навчання;
- стратегій розвитку критичного мислення та когнітивної гнучкості.

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання в НУШ;
- реалізовувати принципи діяльнісного підходу, застосовувати діяльнісні методи навчання та різноманітні інструменти діяльнісного підходу в освітньому процесі;
- реалізовувати визначені підходи до організації сучасного освітнього процесу в умовах очного, дистанційного й змішаного навчання;
- аналізувати, добирати та застосовувати компетентісно орієнтовані завдання;
- моделювати уроки за базовими сценаріями проблемно-орієнтованого, проєктного, кооперативного навчання;
- планувати навчальний проєкт;
- добирати ефективні методи формування колективної відповідальності, розвитку критичного мислення й когнітивної гнучкості;
- вирізняти ознаки поверхневого та глибинного навчання;
- створювати рефлексивне навчальне середовище.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність застосовувати сучасні підходи до навчання в Новій українській школі;
- усвідомлення необхідності професійної мобільності й гнучкості;
- здатність планувати освітній процес на засадах Концепції Нової української школи.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації: побудовані на компетентнісному підході та спрямовані на визначення рівня досягнення очікуваних результатів навчання. Воно ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, системності, практичної спрямованості та академічної доброчесності.

Система оцінювання передбачає поєднання формувального та підсумкового оцінювання. Формувальне оцінювання має рекомендаційний характер, здійснюється впродовж навчання та включає аналіз активності учасників, виконання практичних завдань і надання зворотного зв'язку.

Оцінювання результатів навчання за Програмою здійснюється за шкалою зараховано / не зараховано на підставі:

- участі здобувачів освіти у всіх запропонованих Програмою видах діяльності;

- виконаного здобувачами освіти необхідного мінімуму завдань підсумкового тестування за змістом модулів (не менше 75% правильних відповідей).

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 12 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники — 12 балів. Прохідний бал — 9 (прохідний поріг – 75%). Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації

Вартість: 750 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні та практичні заняття, а також самостійна робота слухачів. Особливістю практичних занять є спільне виконання завдань, проведення досліджень, аналіз конкретних ситуацій і розв'язання професійних кейсів. Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу з нормативними документами, аналіз методик, практик та можливостей закладу освіти. Заходами підсумкового контролю є тестування та самооцінювання навчання за програмою (Google-форми), що сприятимуть комплексній оцінці засвоєння матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з 2 модулів та 8 взаємопов'язаних тем.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 12 год — лекційні заняття, 16 год — практична робота, 2 год — контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Нормативно-правове забезпечення базової середньої освіти в умовах реформування НУШ					
Тема 1.1 Засади Державного стандарту базової середньої освіти (мовно-літературна галузь, іншомовна освіта)	1	2			3
Тема 1.2 Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти	1	2			3
Тема 1.3 Оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі із іноземної мови		2			2
Разом за модулем	2	6			8
МОДУЛЬ 2. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ					
Тема 2.1. Підхід як стратегія навчання. Сучасні педагогічні підходи до навчання іноземної мови: від накопичення	2	2			4

знань до розвитку життєвих навичок					
Тема 2.2. Взаємозалежність і взаємодоповнюваність педагогічних підходів в особистісно орієнтованому освітньому процесі	2	2			4
Тема 2.3. Проблемне, проектне та кооперативне навчання як сучасні освітні технології для досягнення очікуваних результатів і формування ціннісних ставлень учнів на уроках іноземної мови	2	2			4
Тема 2.4. Сутність та особливості глибинного навчання	2	2			4
Тема 2.5. Рефлексія та формувальне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти з іноземної мови:	2	2			4

критерії, інструменти, зворотний зв'язок					
Разом за модулем	10	10			20
Підсумкові заходи					2
Усього	12	16			30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Нормативно-правове забезпечення базової середньої освіти в умовах реформування НУШ

Тема 1.1. Засади Державного стандарту базової середньої освіти (мовно-літературна галузь, іншомовна освіта)

Зміст і структура Державного стандарту базової середньої освіти. Компетентнісний потенціал мовно-літературної освітньої галузі та базові знання з іноземної мови. Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів базової середньої освіти мовно-літературної освітньої галузі (іншомовна освіта).

Тема 1.2. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти

Структура та зміст Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття базової середньої освіти. Типовий навчальний план. Обов'язкові та вибіркові освітні компоненти. Інтегровані курси . Форми організації освітнього процесу. Засади створення освітньої програми закладу освіти на основі Типової освітньої програми.

Тема 1.3 Оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі із іноземної мови

Оцінювання та оцінка. Принципи оцінювання. Вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів, механізми її забезпечення. Функції та форми оцінювання.

Основні види оцінювання: формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне). Критерії та шкали (підходи) оцінювання. Орієнтовна рамка оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти. Свідоцтво досягнень.

Самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів. Особливості оцінювання результатів навчання в мовно-літературній освітній галузі(іншомовна освіта), процедура виведення семестрових оцінок.

МОДУЛЬ 2. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Тема 2.1. Підхід як стратегія навчання. Сучасні педагогічні підходи до навчання іноземної мови: від накопичення знань до розвитку життєвих навичок

Поняття педагогічного підходу як стратегії організації освітнього процесу. Взаємозв'язок підходів, методів, форм і прийомів навчання. Зміна освітніх пріоритетів у сучасній школі: перехід від знаннєвої моделі до компетентнісної та розвиток життєвих навичок учнівства. Роль іноземної мови у формуванні комунікативної компетентності. Реалізація сучасних підходів в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання.

Тема 2.2. Взаємозалежність і взаємодоповнюваність педагогічних підходів в особистісно орієнтованому освітньому процесі

Поєднання педагогічних підходів як умова цілісного розвитку особистості учня. Моделювання освітнього процесу на основі інтеграції кількох підходів у межах одного навчального заняття. Реалізація педагогічних підходів в умовах очного навчання: просторові, комунікативні аспекти. Особливості застосування підходів у дистанційному та змішаному навчанні: цифрові інструменти й педагогічні виклики. Роль учителя як фасилітатора, наставника й тьютора в особистісно орієнтованому освітньому середовищі.

Тема 2.3. Проблемне, проєктне та кооперативне навчання як сучасні освітні технології для досягнення очікуваних результатів і формування ціннісних ставлень учнів на уроках іноземної

Освітні технології навчання, виховання та розвитку учнів для досягнення очікуваних результатів та формування ціннісних ставлень на уроках іноземної мови : проблемне, проєктне та кооперативне навчання. Проблемне навчання: сутність, механізм, освітні інструменти. Проєктне навчання: сутність, переваги, планування навчального проєкту. Спільні й відмінні риси проблемного та проєктного навчання. Кооперативне навчання: методи, умови ефективного перебігу, матриця оцінювання групової діяльності учнів; стратегії кооперації в класі. Діяльнісний підхід: організація навчання на засадах активної участі учнів у пізнавальній діяльності (основні принципи, етапи та структура навчальної діяльності, орієнтація на досягнення освітнього результату). Зміна ролі вчителя як організатора, фасилітатора й наставника освітнього процесу. Реалізація діяльнісного підходу через проблемне навчання, проєктну та дослідницьку діяльність, кооперативні форми роботи, моделювання життєвих ситуацій, практико-спрямовані та рефлексивні завдання.

Тема 2.4. Сутність та особливості глибинного навчання

Глибинне навчання: сутність та механізми, цифрові інструменти. Глибинне навчання як процес осмисленого засвоєння знань. Основні ознаки глибинного навчання: усвідомленість, системність, критичність мислення та здатність до перенесення знань. Когнітивні основи глибинного навчання. Глибинне навчання та поверхневий рівень розуміння матеріалу й характер пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Сутність глибинного навчання у мовно-літературній галузі. Глибинне навчання у процесі формування ключових компетентностей на уроках іноземної мови. Розвиток критичного мислення й когнітивної гнучкості.

Тема 2.5. Рефлексія та формувальне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти з іноземної мови: критерії, інструменти, зворотний зв'язок

Рефлексія як усвідомлений процес осмислення здобувачами освіти власної навчальної діяльності, результатів та труднощів у вивченні іноземної мови, що сприяє формуванню здатності до самооцінювання, саморегуляції та розвитку навчальної автономії. Формувальне оцінювання як систематичний процес відстеження навчального поступу учнів, що передбачає надання своєчасного зворотного зв'язку, коригування освітнього процесу та підтримку індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти. Критерії оцінювання результатів навчання з іноземної мови та як чітко визначені показники, що відображають рівень сформованості мовних та мовленнєвих компетентностей: розуміння тексту, уміння висловлювати власну думку усно і письмово. Інструменти формувального оцінювання як засоби забезпечення об'єктивності та прозорості оцінювання: рубрики, чек-листи, портфоліо, щоденники спостережень, діагностичні та творчі завдання, усні та письмові рефлексивні вправи, інтерактивні опитування та цифрові сервіси. Зворотний зв'язок як ключовий елемент формувального оцінювання, що передбачає надання учням конкретних рекомендацій щодо покращення результатів навчання, акцентування на досягненнях та визначення напрямів подальшого розвитку мовленнєвих і читацьких умінь. Рефлексивні практики на уроках іноземної мови та як засіб розвитку критичного мислення та емоційного інтелекту: самоаналіз мовленнєвої діяльності, взаємооцінювання та групова рефлексія. Рефлексія та формувальне оцінювання як взаємопов'язані складові компетентнісного навчання, що забезпечують усвідомленість освітнього процесу, підвищують мотивацію до вивчення іноземної мови та сприяють досягненню очікуваних результатів, визначених ДСБСО.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання (після опрацювання всіх модулів).

Тема: Нормативно-правове забезпечення базової середньої освіти в умовах реформування НУШ

Мета: сформувати здатність педагогічних працівників аналізувати вимоги ДСБСО, проєктувати освітній процес на засадах компетентнісної освіти, визначати результати навчання та ефективні методи й форми організації навчальної діяльності учнів.

Завдання: 1. Проаналізуйте мовно-літературну освітню галузь (іншомовна освіта) у межах ДСБСО та її компетентнісний потенціал.

2. Сформулюйте 3–4 загальні та конкретні результати навчання для здобувачів освіти 7–9 класів відповідно до предмета, який викладаєте.

3. Запропонуйте фрагмент тематичного планування (1 тема), у якому відображено інтеграцію ключових компетентностей і наскрізних умінь.

4. Обґрунтуйте вибір методів і форм навчання з позицій сучасних підходів. 5. Здійсніть коротку рефлексію: які елементи ДСБСО (модельної навчальної програми) є для вас найбільш складними в реалізації та чому? Формат виконання: документ MS Word або PDF (обсяг 2–3 сторінки).

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Тема 2.1. Концептуальні підходи НУШ від знанневої парадигми до формування життєвих навичок

1. У чому полягає відмінність компетентнісного підходу від знанневоорієнтованої моделі навчання?

2. Як діяльнісний підхід реалізується на уроках іноземної мови та літератури?

3. Які ознаки особистісно орієнтованого навчання можна виявити у структурі сучасного уроку?

4. У чому полягає потенціал STEM-елементів у мовно-літературній галузі?

5. Як поєднати практико-орієнтований підхід із формуванням ключових компетентностей?

6. Які труднощі виникають під час впровадження сучасних підходів і як їх подолати?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти.
URL:<https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>

2. Закон України «Про освіту». (2017).
URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>)

3. Закон України «Про повну загальну середню освіту»
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

4. Концепція «Нова українська школа». (2016).
URL:<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

5. Концептуальні засади мовно-літературної освітньої галузі(іноземні мови) URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/novyny-posylannia/konceptualni-zasadi-movno-literaturnoyi-osvitnoyi-galuzi-insomovna-osvita.pdf>

6. Міністерство освіти і науки України. (2024). Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої школи» (№1225). Міністерство освіти і науки України.<https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchitel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>.

7. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/movno-literaturna-osvitnia-haluz/inozemna-mova/>

8. Наказ МОН «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти» №904(2022). <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikaciyi-vchiteliv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-yaki-vprovadzhuut-novij-derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

9. Як оцінювати у Новій українській школі. Путівник. Мовно-літературна освітня галузь іноземні мови. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nush/mon-ino-ociniuvannia-2025putivnik.pdf>

Основна література

1. Братківська, Л. С. Проектна діяльність учнів як засіб формування ключових компетентностей: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 198 с.

2. Вітюк В. В. Нова українська школа як середовище розвитку сучасної особистості. // Інноваційні освітні підходи до навчання дітей нового покоління : зб. наук.-метод. праць учасників фестивалю освітніх інновацій (15 червня 2022 р., м. Луцьк) / уклад. : Н. А. Поліщук, В. В. Камінська. Луцьк:Волинський ІППО, 2022. С. 41 – 46.

3. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. – 444 с.

4. Кравченко, Т. В. Проектна діяльність учнів у компетентній школі: метод. посіб. Тернопіль: Астон, 2021. 160 с

5. Лебедик Л., Стрельников В., Стрельников М. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с

6. Навчання іноземних мов у гімназії: Збірник методичних матеріалів для вчителів іноземних мов / за заг. ред. Редька В.Г. - Тернопіль : Лібра Терра, 2023. - 92 с.

7. Олешко П. С., Вітюк. В. В. Науково-методичний супровід упровадження Держстандарту базової середньої освіти та підготовки педагогів до роботи в НУШ. Педагогічний пошук, 2, 2022. С. 33–36.

8. Ураєва І. Г. Навчаємо іноземної мови у дії: чому і як? Педагогічний пошук, 4 (124), 2024. С.82-84.

9. Ураєва І. Г. Особливості конструювання компетентнісної парадигми уроку іноземної мови у Новій українській школі. Педагогічний пошук, 3 (127), 2025. С. 51–53.

10. Ясінська Н. В. Критичне мислення та інноваційні стратегії в освіті. Орієнтири національної освіти в умовах сьогодення: зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф. Вип. 1 / ред. кол.: О. Й. Дем'янюк [та ін.]. Луцьк: ВІППО, 2024. 204 с. С.114-118.